

Робота шкільної бібліотеки у формуванні навичок читання та читацьких інтересів школярів.

Люди здавна прагнули до краси і намагалися оточити себе красивим. Так виникло мистецтво. Відтворюючи життя у певній формі – чи то в художньому творі, чи живописі, чи музиці, чи скульптурі, - митці намагаються не лише повідомити про щось, а й вплинути на людські почуття, прославити красу й добро, засудити потворне. Тому художні твори в усі часи мали суспільне значення і їх не могли обходити болючі проблеми суспільства.

Книга – велике диво, створене людиною, книга – постійне джерело знань, здобутих людством протягом віків. Спілкування з книгою допомагає дитині оволодіти певною системою знань, засвоїти досвід попередніх поколінь, прилучити її до культурних надбань та цінностей українського народу, його звичаїв та традицій.

Як писав Василь Олександрович Сухомлинський: «З книги починається самовиховання, індивідуальне духовне життя». Книга відіграє велику роль у духовному житті дітей, але лише тоді, коли дитина добре вміє читати. Люди роблять один для одного те, що вміють і можуть. Лікар хоче, щоб всі були здорові, учитель хоче, щоб всі багато знали. А бібліотекар хоче, щоб всі навчились і вміли читати. Вміти читати – означає бути чутливим до прочитаного. Читання це віконце, через яке дитина повинна бачити і пізнавати світ і саму себе.

Вмінню систематично та осмислено читати, дітей навчає школа. Багато залежить від того, наскільки майстерно шкільний бібліотекар разом із педагогами школи прилучає дитину до книги, вчить оволодівати мистецтвом літературного читання, активно популяризує книжку, закріплює читацькі навички, розвиває художній смак і самостійність суджень, розширює діапазон читацького досвіду та знань, формує національну свідомість, характер, моральні якості.

В останні роки все менше і менше дітей відвідує бібліотеку. Причини тут можуть бути різні: це і наявність у кожного в сім'ї комп'ютера, за допомогою якого можна знайти будь – який реферат або потрібну інформацію і не звертатися до бібліотеки за допомогою, це і наявність домашніх бібліотек, але основна причина, я вважаю, це відсутність необхідної літератури у бібліотеці в достатній кількості. За останні роки шкільні бібліотеки майже не отримують художньої, довідкової, енциклопедичної літератури. А без книжок, без повноцінного поповнення бібліотеки літературою, важко працювати шкільним бібліотекам. Тому кожна бібліотека шукає свої шляхи залучення читачів до бібліотеки.

Одним із важливих принципів моєї роботи є індивідуальний підхід до обслуговування читачів-учнів. Зважати на вікові особливості дітей – обов'язкова умова успішного керівництва читанням. Учнів різного шкільного віку обслуговую по – різному. Вирішальне значення має те, як саме я зумію спрямувати зацікавлення дітей, до якої літератури прилучу їх. Від цього залежатиме подальша читацька доля учнів: або вони на все життя полюблять художню літературу, або залишаться байдужими до неї.

Діти з раннього дитинства готові незліченну кількість разів слухати казку, що сподобалась, вірш, розглядати в книжці ті самі ілюстрації.

У школі читач поступово виростає в грамотного, творчого читача, який відчуває постійну потребу в читанні.

Інша важлива риса читача – це чуття слова, усвідомлення його образних можливостей, а звідси – й насолода від спілкування із книжкою.

І, нарешті, ще одна неабияка риса читача – вміння глибоко зрозуміти задум твору, художній зміст, ставлення автора до зображеного.

Щоб діти краще усвідомили свої почуття, після читання запитую, що пережили, коли читали.

Обмін книжок супроводжую невеликими бесідами, у ході яких з'ясовую, як дитина зрозуміла зміст прочитанного твору, що в ньому сподобалось.

Важливим чинником що характеризує читацьку культуру людини, є вміння вибрати потрібну книжку. Шляхом бесід навчаю дітей з початкових класів, добирати книжки за допомогою картотеки, рекомендаційного списку, ілюстрованого альбому, бібліотечного плакату. Навчаю, як користуватися анотаціями, змістом, розглядати малюнки, щоб визначити її тему.

Ознайомлення з елементами книги починаю з 1-го класу. Діти дізнаються, що таке титульна сторінка, ознайомлюю з основними її даними: назва книжки, прізвище автора та художника – ілюстратора, оформлювача. Учні 3-го класу уже розповідаю про роль передмови, післямови та змісту, значення приміток та інших частин довідкового апарату книжки.

Як правило, діти найбільше люблять казки. Щоб стимулювати їхній інтерес до читання, ми проводимо вікторини «Хто казки читає – той відгадає», «У світі казки чарівної»(додаток 1), гра «На казковому полі».

Школярам, які люблять малювати, пропоную передати зміст прочитаного за допомогою малюнків.

Про правила читання нагадує юним читачам плакат «Поради бібліотекаря».

Ще однією формою роботи з учнями є масова. Для учнів 2-го класу обов'язково проводиться захід “Посвята в читачі бібліотеки»(додаток 2). На ньому в цікавій ігровій формі старшокласники, члени бібліотечного активу, знайомлять дітей із правилами поводження із книгою, героями дитячих книжок, розповідають повчальні історії що трапляються з ними. Кожному другокласнику вручаються буклети «Книжкові поради»(додаток 3), «Вчись і ти, як книгу берегти».

Із 5-го класу привчаю учнів до самостійної роботи з книжкою, до вдумливого читання, до аналізу прочитаного, а також виробляю в них вміння виступати перед своїми однокласниками з оцінкою твору.

У 6-му класі допомагаю учням виробити вміння висловлювати свою думку про прочитану книжку. Цій темі присвячую окреме заняття, на якому розповідаю, як писати відгук про твір, і задаю домашнє завдання написати відгук про книгу рекомендовану для позакласного читання.

Читання відіграє виняткову роль у розвитку людини. Це дуже складний процес. Який вимагає уваги, напруження фізичних і розумових сил.

Я намагаюся виробити у своїх вихованців звичку щоденно читати літературу, яка їх цікавить.

Учні 5-6 класів з великим задоволенням приймають участь у грі «Щасливий випадок», в якій кожен клас бореться за перемогу.(Додаток 4)

З учнями середніх класів проводжу бесіди про книжки, які рекомендують, та бесіди про вже прочитані твори. У роботі з позакласного читання намагаюся забезпечити учнів потрібною літературою.

Традиційно проводиться для учнів 7-9 кл. щорічний конкурс «Найкращий читач», на якому журі обирає найкращого читача року.(Додаток 5)

Старші класи – це вік юнацьких романтичних захоплень, цікавих справ, вік активного самоутвердження особистості. Саме в період формування світогляду надзвичайно великого значення набуває добра і своєчасно прочитана книжка.

Однак зацікавленість старшокласників художньою літературою з роками зменшується. За допомогою анкет, намагаюся, дізнатися уподобання читачів.

Тим, у кого спостерігається інтерес до пригодницької літератури, рекомендую найкращі твори цього жанру світової та вітчизняної літератури, а саме: твори Майна Ріда, Вальтера Скотта, Жуля Верна, І. Єфремова, В. Беляєва, М. Трублаїні та ін. Для тих, хто захоплюється фантастикою підготувала рекомендаційний список: «Від казки – до фантастики», тим, хто цікавиться комп'ютерами «Мій друг – комп'ютер», а для тих, хто захоплюється комахами «Все про комах».

(Додаток 6)

Тим, котрі захоплюються рішучими діями героїв, відданих Батьківщині та народу, рекомендую твори О.Довженка «Повість полум'яних літ», оповідання О. Гончара «Людина і зброя», роман «Диво» П. Загребельного та ін.

Кожний літературний твір містить у собі заряд ідейної енергії. Кожен твір існує для того, щоб вплинути на читача, щоб виховати його, формувати світогляд, світовідчуття, волю, художній смак.

Для учнів 11-го класу підготувала рекомендаційний список літератури «Твоя майбутня професія».

Щоб зацікавити читачів шукаю нетрадиційні форми роботи. Це, зокрема, проведення інтегрованих уроків із вчителем зарубіжної літератури. Один з таких уроків був присвячений життєвому і творчому шляху Ф. М. Достоевського. (Презентація «Творчість письменника як одна з вершин російської і всесвітньої літератури»)

Велика увага приділяється роботі з батьками. Основою роботи бібліотеки з батьками юних читачів є вивчення питання: яку роль у читанні дітей відіграє сім'я. У цьому мені допомагають вчителі та самі учні. Проводжу для них екскурсії в бібліотеку, де знайомлю їх з фондом. В бібліотеці є куточок для батьків, де рекомендуються книги з питань сімейного виховання

Разом з класним керівником під час батьківських зборів проводимо роботу з батьками, звертаємо їхню увагу на значення формування культури читання у дітей, бо це одне з основних джерел знань. Під час бесіди про дитяче читання та його особливості, даю поради, як зацікавити дітей читанням, які книги краще

придбати для домашньої бібліотеки, як краще обговорити з дитиною прочитане, а також проводжу анкетування (додаток 7).

Під час проведення бібліотечних уроків намагаюся сформувати у школярів свідоме і зацікавлене ставлення до книги, потреби в систематичному читанні, вироблення навичок самостійного вибору книг для читання та їхнього пошуку в бібліотеці, вмінь правильно читати книгу, науково-пізнавальну і науково-популярну, критичну літературу, користуватися довідковими виданнями і періодикою. Вміння застосовувати здобуті знання.

Для учнів початкових класів проводимо такі бібліотечні уроки: «Як читати та берегти книжки», «Види і типи дитячих книг», «Періодичні видання для молодших школярів», «Бібліотека – книжковий дім» та ін. В 5-му класі провела бібліотечний урок: «Роль книги в житті людини» (додаток 8), «Вибір книги» 6-ий кл.

В середніх і старших класах були проведені такі уроки: «Довідковий апарат книги», «Виникнення книгодрукування в Україні», «Періодичні видання для старшої школи», «Людина читаюча», «Книга і комп'ютер в інформаційному суспільстві: сучасне і майбутнє» та ін..

Разом з педколективом школи виховуємо в учнів відповідальність, дбайливе ставлення до книги – як до джерела знань.

Записуючи першокласників до бібліотеки, знайомлю дітей з правилами поведінки з книгою. При одержанні підручників видаю учням надруковану пам'ятку «Правила поведінки з книгою», яка дає можливість дітям назавжди запам'ятати їх.

Велику роль в щоденній праці бібліотеки відіграє актив читачів. Чотири рази на рік вони проводять перевірку підручників в усіх класах. Результати рейду висвітлюються в «Куточку читача».

Члени бібліотечного активу – це найактивніші читачі, які не тільки часто відвідують бібліотеку, а й допомагають в проведенні багатьох заходів. До таких заходів відноситься і літературно – музична композиція «Дружба з книгою це свято»

Масова робота є продовженням і доповненням індивідуального керівництва читанням. Основні вимоги до масової роботи: чітка організація, об'єднання читачів одного віку. Вона передбачає використання різних форм пропаганди книги: читання вголос, переказ, книжкові виставки, бесіди огляди для учнів початкових класів та літературні вечори, диспути, читацькі конференції, літературні ігри, літературні конкурси, усні літературні журнали, що проводяться з учнями середніх та старших класів.

Ці заходи підвищують зацікавленість читанням, допомагають залучити школярів та їхніх батьків до шкільного навчально – виховного процесу, допомагають відродити кращі національні традиції.

Завдання національної школи – дати учням глибокі та міцні знання з основ наук, сформувати відповідальне ставлення до набуття знань, стійку потребу до навичок самоосвіти, уміння застосовувати набуті знання в життєтворчій діяльності.

Основне завдання шкільного бібліотекаря – навчити дитину любити книгу, користуватися бібліотекою, її фондами, довідково-бібліографічним апаратом. Та які б форми і методи залучення читачів до бібліотеки не використовувалися, успіх нашої справи великою мірою залежить від особи бібліотекаря. Хоч би скільки років пропрацював бібліотекар, який би досвід мав за плечима, ніколи не треба зупинятися на досягнутому, потрібно постійно працювати над собою, йти в ногу з часом, любити дітей і свою роботу.

Список використаної літератури.

1. Жмур Л. О. Книжковий водограй / Л.О. Жмур, Ю.М. Спащенко // Шкільна бібліотека. – 2011. - №9. – с.57-59
2. Кириченко Т. М. Сучасний учень і культура читання / Т.М. Кириченко// Шкільна бібліотека. – 2011.- №4. – с.106
3. Виноградова Н.В. Культура читання / Н.В. Виноградова// Шкільна бібліотека. – 2013. - №7-8. –с. 92-94
4. Бутенко Н.П. Популяризація літератури засобами бібліотеки / Н.П. Бутенко // Шкільна бібліотека. – 2010. - №9. - с.55-57

